

"אש זרה אשר לא צוה אותם" על קרבה, גבולות וציווי ביחסי אלוקים ואדם

1. ספרא, שמיני, מכילתא דמילואים ב ו'

[1] "ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו" – אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע העבירו מלבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום. כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו. שנאמר (דברים י, טז-יז) "ומלתם את ערלך לבבכם" – מפני מה? – "כי ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים". עשיתם כן – "וירא אליכם כבוד השם".

2. העמק דבר על ויקרא ט':ו' א'

זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. זה הפסוק אומר דרשוני שהרי כבר עשו מה שעליהם והביאו הכל אל פני אוהל מועד ומה להם לעשות עוד. ודרשו חז"ל בת"כ אמר להם משה לישראל אותו יצה"ר העבירו מלבכם. ותהיו כלכם ביראה אחת ובעבודה אחת לשרת לפני המקום. כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו שנא' ומלתם את ערלת לבבכם מפני מה כי אני ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה'. זה הדרוש צריך עוד יותר ביאור מגוף המקרא. וגם מה שייך לכאן המקרא כי ה' אלהיכם וגו'. והענין דכבר היה בימי משה כתות בישראל שהיו להוטים אחר אהבת ה' אבל לא ע"י גבולים שהגבילה תורה. וכאשר יבואר באורך בפי קרח שזה היה עיקר החטא של ר"ן אנשים שהיו צדיקים גמורים וחטאו בנפשותם במה שמסרו עצמם למיתה ע"י תשוקה קדושה זו להשיג אהבת ה' ע"י הקטרת אע"י שלא יהיה לרצון כפי דרך התורה שרק אהרן ובניו יקטירו. והנה כבר ידע משה רבינו שכתות כאלה מתנוצצות אלא שלא הגיע עדיין השעה להתפרץ. ע"כ בבוא יום התראות גלוי שכינה שלזה היה תכלית תשוקתם וכדאי' בשה"ש רבה א' עה"פ משכני אריב"ל להוטים היו ישראל אחרי שכינה ע"ש באורך. אלא שהבין משה דמכ"מ יש בלב כמה אנשים על מה שהגיע הענין ע"י פרטי אופנים אלו. מה שא"א להגיע אליו אלא בעת שנצטוו ע"ז. בשביל זה אמר משה לישראל כי לא כן הדבר. אלא אותו יצה"ר העבירו מלבכם שגם זה התשוקה אע"י שהיא להשיג אהבת ה' בקדושה מכ"מ אם היא לא בדרך שעלה על רצונו ית' אינו אלא דרך יצה"ר להטעות ולהתעות דעת גדולי ישראל בזו התשוקה. ואמר להם משה טעם לדבר ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום. פי' אם תשימו דעתכם לדרך התורה תלכו הכל בדרך אחד ובעצה אחת משא"כ אם נבקש אהבת ה' שלא בדרך התורה. ותהי' תורת כל א' בידו ויהיו אגודות אגודות בעבודתם הוא נגד רצון ה' וכבודו ית'. וזה שמסיים כשם שהוא יחידי בעולם כך רצונו וכבודו שתהא עבודתכם מיוחדת לפניו. והביא הת"כ יסוד לזה הדרוש מהא דכתיב כי ה' אלהיכם וגו' וסיפיה דקרא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד. וא"א לפרש שוחד ממון או דברים לפני הקב"ה או אפי' הרבה מע"ט שזה אינו בכלל שוחד דכל מה שביד האדם לעשות לטוב ה"ז מחויב וא"כ אינו שוחד. אלא ע"כ מסירת נפש ודביקות נעלה באופן שנאמר יקר בעיני ה' המותה לחסידיו. כמו שאמרו בחגיגה פ"ב על בן עזאי. מ"מ אם הוא שלא ע"פ התורה אינו עולה לרצון כ"כ ויהי נענש ע"ז כמו שביארנו בפי קרח בענין הר"ן איש שהיו חשובים לפני ה' גם אחר שנשרפו מ"מ הרי לא נקו מעונש. ובזה שייך לומר שלא יקח שוחד היינו

שנותן נפשו על אהבת ה' ועל כבודו ית' באופן שאינו מחויב בזה. ואין לך שוחד גדול מזה ובא משה רבינו בשעה המוכשרת לכך להגיד לאדם ישרו אשר רק זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' ולא ע"י דרכים אחרים איש כפי רעיון לבבו. כ"ז ביארנו מאמר חז"ל בת"כ על המקרא הנפלא הלז :

3. העמק דבר, הנציב, במדבר פרק ט"ז פסוק א'

... על כן יש להבין שר"ן איש היו באמת גדולי ישראל בכל פרט גם ביראת ה', והיה מניעת הכהונה שהוא גורם דבקות ואהבת ה' כאש בוער בקרבם, לא לשם שררה וכבוד המדומה כי אם להתקדש ולהשיג מעלה זו על ידי עבודה, וגם המה ידעו אשר דבר ה' אמת בפי משה, ואין להרהר אחריו ח"ו, רק הרהרו בלבם אחר רצון ה', ומסרו עצמם למסירת נפש ולמות על אהבת ה' כי עזה כמות אהבה... אלא משמעות זה הכתוב הוא כעין פירוש הכתוב בניזיר שנטמא וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, וביארנו שמה שנצטער מיין והוא כדי להשיג מעלת רוח הקודש ולהיות קדוש לה', וזה אינו לפי ערכו, והבחינה על זה שהרי נטמא, ואמר הכתוב דמי שציער את נפשו להשיג מעלה שאינו בר יכולת להשיגה, מיקרי חוטא על נפשו, והכי נמי המה בקשו להשיג מעלת אהבת ה' על ידי עבודה, אף על גב שידעו שלא ינקו ובודאי יקוים דבר משה, וזה מיקרי החטאים האלה בנפשותם, שביקשו לאבד את נפשותם רק להשיג מעלת האהבה וחסידות באופן שאינו לפי הרצון ממנו ית"ש. ומשום הכי סמך ענין הלז לפרשת ציצית, שהוזהרו חסידי עליון בחוט של תכלת, שבכל חסידותם לא יסורו ממצות ה' כמו שביארנו באזהרה ולא תתורו וגו', והר"ן איש סירבו על זה והגיע להם מה שהגיע.

4. העמק דבר, הנציב – במדבר ט"ו, ל"ט

והיה לכם לציצית. בלשון יחיד שהוא מצוה אחת לבן ותכלת :

וזכרתם את כל מצות וגו' ולא תתורו וגו'. ואח"כ כתיב עוד הפעם למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי וגו'. הענין דשתי זכירות הללו לבן ותכלת באות לשני אופני הנהגת האדם מישראל. האחד מי שחייו בדרך הכבושה לרבים עוסק בעניני פרנסה ומכ"מ עליו לשמור לעשות מצוה בזמנה. השני מי שמופרש לעבודת ה' ומתבודד ושוקע עצמו לאהבת ה'. וגם עליו לשמור מצוה בזמנה ולא לקפח מעשה המצוה בשביל דביקות ח"ו. וכבר אמרו חז"ל במסכת שבת גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה שכן מצינו בא"א שאמר להקדוש ברוך הוא אל נא תעבור וגו' ולא כווננו חז"ל שהמכניס אורח גדול במעלה ממי שזכה להקבלת פ"ש. שזה אינו מוכח מזה המקרא כלל. אלא גדול לפני ה' לעשות זה המצוה של ה"א יותר מהקבלת פ"ש. ומי שהגיע לאהבת ה' והקבלת פ"ש והגיע לפניו מצוה של ה"א עליו להפסיק דביקותו ולהזדקק למצוה שבאה לידו. כמו שעשה א"א. וכש"כ מצוה שבינו לשמים שאין אפשר לעשות ע"י אחרים. ועל אלו שני אופני חיי הישראלי צוה ה' לעשות חוטים לזכרון. ובשביל אופן הראשון צוה לעשות חוטי הכנף מין כנף. ועליו כתיב וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם. שלא יהא העסק משכחו ממצוה בזמנו :

למען תזכרו. זהו זכירה לאדם המעלה השקוע באהבת ה'. וצוה הכתוב לעשות חוטי תכלת שמורה על התקשרות במחשבות גבוהות. שמכ"מ יזכור מעשה המצוה בזמנם. ואז והייתם קדושים

לאלהיכם. דאע"ג שהאדם מתקדש עצמו במה שמופרש לגבוה והוא מרכבה לשכינה. מכ"מ אינו מרוצה לשמים עד שיהי עושה המצוה בזמנו. אז תהי קדושתו לאלהים.

5. העמק דבר, הנציב, דברים פרק כח

והלכת בדרכיו. מה הוא רחום אף אתה רחום כו' וכבר נתבאר בפי' ציצית ובכ"מ אזהרה זו שלא יהי מנהג קדושה וחסידות מסיר ממעשה המצות אפילו מה שבין אדם לחבירו. ויותר נראה דהאי כי תשמור אינו תנאי שהרי כבר כתיב התנאי בראש הפרשה אלא הוא ברכה דתשיג מדת הקדושה ודביקות בה' אפילו בשעה שתשמור את מצות ה' וגם והלכת בדרכיו. ויש כמה מצות מעשיות שא"א לעשותם בשעת דביקות ומכ"ש והלכת בדרכיו שהוא עסקי בני אדם. וע"כ יסיח דעת בשעת מעשה מקדושה מ"מ יקימך ה' לעם קדוש. ומיד אחר המעשה תשיג הקדושה והדביקות כמו שהיה תחלה והוא סיעתא דשמיא וברכה דכתיב בא"א בס' בראשית י"ח ג' בעת ביאת האורחים. והוא היה מתקדש ודבק באלהיו יע"ש :

6. מדרש תנחומא פרשת תצוה סימן יד

"ועשית מזבח מקטר קטורת" - מהו קטורת? ק' קדושה, ט' טהרה, ר' רחמים, ת' תקוה.
 "את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" - שני תמידים אלו בכל יום. ואם תאמר: יש לפני אכילה ושתיה - "האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה כי לי כל חיתו יער" (תהלים ג!) אלא מכל קרבנותיהם איני רוצה אלא הריח וכאילו אכלתי ושתיתי, שנאמר: "את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו" (במדבר כח ב). תדע לך שמזבח העולה שהיה לקרבנות היה נתון בחוץ, ומזבח הקטרת שהיה לריח נתון בפנים. לפיכך נאמר למשה: "ועשית מזבח מקטר קטורת".

7. מדרש תנחומא, תצוה טז

הקטורת אינה באה לא על החטא ולא על העוון ולא על האשם אלא על השמחה. הוי: "שמן וקטורת ישמח לב". חביבה הקטורת לפני הקב"ה...

8. שני יסודות / זלדה מישקובסקי

הלהבה אומרת לברוש	הברוש שותק,
כאשר אני רואה	הוא יודע שיש בו טירוף
כמה אתה שאנן	שיש בו חירות
כמה עוטה גאון	שיש בו דימיון
משהו בתוכי משתולל	שיש בו רוחניות,
איך אפשר לעבור את החיים	אך השלהבת לא תבין
הנוראים האלה	השלהבת לא תאמין

בלי שמץ של טירוף
בלי שמץ של רוחניות
בלי שמץ של דמיון
בלי שמץ של חירות
בגאווה עתיקה וקודרת
לו יכולתי הייתי שורפת
את הממסד
ששמו תקופות השנה
ואת התלות הארורה שלך
באדמה, באוויר, בשמש, במטר ובטל

